

Harvard aan de Amstel kost wat, *NRC Handelsblad*, 18 juli 2007
(Nederland financieel center vereist echt commitment van bedrijfsleven,
gepubliceerde versie wijkt enigszins af van originele tekst)

A.W.A. Boot en E.C. Perotti

Barclays heeft net bekend gemaakt dat het op genereuze wijze zal investeren in toponderzoek en onderwijs op het gebied van finance in de business school van de Universiteit van Amsterdam, zodra het er in slaagt ABN AMRO over te nemen. Sommigen zien dit als een spel in het overnamegevecht dat momenteel gaande is. Er is echter een veel belangrijkere boodschap. Is het niet curieus dat juist een buitenlandse bank de noodzaak ziet om te investeren in de lokale kennisinfrastructuur? Een dergelijke investering is van absolute noodzaak voor het ontwikkelen en behoud van menselijk kapitaal. En juist deze lokale verworteling en beschikbaarheid van menselijk kapitaal maakt een financieel center mogelijk en geeft de daar gevestigde financiële instellingen een niet te verwaarlozen competitief voordeel. De Nederlandse financiële instellingen hebben faliekant gefaald door hun lokale markt te negeren.

Nederlandse bedrijven beschouwen het als een taak van de overheid om te investeren in onderwijs, zij betalen immers al belasting. Bijdragen van bedrijven zijn gelimiteerd tot de financiering van wat part time “praktijk-hoogleraren”. De waarde van topacademisch onderwijs en onderzoek, en het belang hiervan voor human capital formation, wordt veronachtzaamd. Het is nog maar een paar jaar geleden dat een bestuurder van een grote bank aan de Zuid-as opmerkte dat haar hoofdkantoor net zo goed in Chicago had kunnen staan, waarom zou ze dan investeren in de hier omliggende universiteiten in Amsterdam?

Nederlandse financiële instellingen hebben vergeten in hun eigen lokale omgeving te investeren en in het bijzonder in Nederlandse onderwijs- en onderzoeksinstituten. Dit falen heeft grote schade toegebracht aan Amsterdam als financieel center, maar heeft ook het fundament onder de financiële instellingen zelf verzwakt. Juist voor een global business zoals die van banken mag men het thuismarkt voordeel niet negeren. Voor Nederland is de kritische succesfactor een superieur ontwikkelde workforce, en deze is van niet gering belang voor waar een activiteit plaatsvindt, en dus ook of wij hier hoofdkantoren weten te behouden.

Een interessante vergelijking is te maken met Zwitserland. Tien jaar geleden realiseerde Zwitserland zich dat zij niet meer attractief was voor het toptalent in finance, en dat Zwitsers en buitenlanders na een studie in Londen of New York niet snel terug zouden komen naar Zürich. De Zwitsers kozen er voor via een well-endowed privaat consortium toponderzoekers naar Zwitserland te halen, scholarships te financieren voor excellente studenten in banking en finance en topstudies te financieren aan Zwitserse universiteiten.

Na tien jaar kan het Zwitserse consortium als buitengewoon succesvol worden gezien. Dit Zwitserse voorbeeld wordt nu gevolgd door bedrijfstak-brede initiatieven in veel landen. Waar het werkt is focus en het identificeren van een leidende academische

instelling (met spin-off naar andere) van cruciaal belang gebleken. En dit biedt lessen voor Nederland.

Een belangrijke les is, creëer niet weer een nieuwe school. Hoe leuk het ook is om als wethouder in een dorp een eigen cultureel centrum op te richten met je naam op de deur, doe het niet. Bouw op bestaande krachten (excellentie wel te verstaan) om kritische massa te verkrijgen. Doe je dat niet dan ontstaat een oneindige verspilling van energie, en is er veelal ook een gebrek aan lange adem. Zie bijvoorbeeld hoe het Nederlandse bedrijfsleven haar eigen product Nijenrode Business School in de steek heeft gelaten. Praat met haar voormalige presidenten, Neelie Kroes en Karel van Miert, met werkelijke ondersteuning van het bedrijfsleven in de jaren negentig was er zoveel meer mogelijk geweest.

Hoewel het opzetten van Harvard aan de Amstel mooi klinkt, gaat het vooral om doelgerichte investeringen in bestaande instellingen. Bijna per ongeluk heeft Amsterdam een kleine maar absoluut excellente onderzoeksgroep in finance, gerangschikt op plaats twee in Europa in termen van top wetenschappelijke publicaties. Als initiators van deze groep in 1993 hebben wij direct persoonlijk ervaren hoe moeilijk het is om wetenschappelijk talent aan te trekken en vast te houden op basis van alleen publieke financiering. De markt voor academisch talent is werkelijk een wereldmarkt. Veertien jaar bouwen aan een reputatie is wat nodig was, en trachten met het bijeenschrapen van privaat geld om talent vast te houden. En dan is schaal nog steeds een issue; aanzienlijke private investeringen zijn nodig om dat op te lossen.

En nu volgt de tweede les, het kan niet zo zijn dat het bedrijfsleven weer voor een dubbeltje op de eerste rang gaat zitten. Dit is toch weer precies wat gebeurt in het kader van de promotie van Nederland als financieel center, de stichting “Holland Financial Center”. Ondernemingen met balanstotalen van honderden miljarden proberen met peanuts hun betrokkenheid bij toponderwijs en onderzoek te laten zien. Met veel moeite kan er een bijdrage van een half miljoen van af; een echte commitment vraagt om een bijdrage van minstens het tienvoudige. Het is hoogtijd dat de private sector haar verantwoordelijkheid neemt voor het creëren van centers of excellence in gebieden waar het grote voordelen heeft voor de economie. Het Barclays voorstel om 20 miljoen te investeren is een voorbeeld voor het Nederlandse bedrijfsleven.

Arnoud W.A. Boot en Enrico Perotti zijn beiden hoogleraar finance aan de Universiteit van Amsterdam, en hebben hun academische carrières opgebouwd aan respectievelijk de J.L. Kellogg Graduate School of Management in Chicago en MIT in Cambridge.